

УДК 330.101:331.522.4(477)

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМЦІВ УКРАЇНИ У ЗМІННИХ ЕКОНОМІЧНИХ УМОВАХ

Г. Прошак

*Львівський національний університет імені Івана Франка
79008, м. Львів, проспект Свободи, 18*

Простежено вплив змінних економічних умов на формування та нагромадження людського капіталу підприємців. Розглянуто сутність, особливості й чинники розвитку інноваційного людського капіталу в економіці України. На підставі розрахованого інтегрального індексу складено рейтинг використання інноваційного людського капіталу в регіонах України. Запропоновано головні напрями державного стимулювання розвитку вітчизняного людського капіталу, що забезпечать економічний поступ країни.

Ключові слова: людський капітал, інноваційний людський капітал, інтегральний індекс використання інноваційного людського капіталу, підприємництво, інвестиції.

В умовах обмеженості традиційних ресурсів і поглиблення фінансової кризи важливим чинником соціально-економічного розвитку суспільства є людський капітал. Сьогодні Україна володіє потужним людським потенціалом, про що свідчать світові рейтинги, зокрема індекс людського капіталу (ІЛК), який вперше обчислений і опублікований у звіті Світового економічного форуму "The Human Capital Report". У 2013 році за ІЛК Україна посіла 63-ттю позицію в рейтингу зі 122 країн [1]. Зауважимо, що за якістю шкільної освіти вона займала 24 місце, підготовкою науково-технічних кадрів – 31 місце. Проте за якістю системи охорони здоров'я, рівнем безробіття серед молоді, можливістю розвивати таланти, соціальною мобільністю – відповідно 94, 46, 117 та 120 місця. Тому актуальними залишаються питання, пов'язані з проблемами ефективного використання наявного людського потенціалу в національній економіці, тобто перетворення його у людський капітал у сучасних змінних економічних умовах.

В Україні окремі аспекти формування та нагромадження людського капіталу досліджують В. Антонюк, О. Головінов, О. Грішнова, І. Журавльова, В. Куценко, Г. Назарова, О. Стефанишин та інші вчені-економісти. Зокрема, розширено теоретичні основи людського капіталу, ґрунтовно проаналізовано специфіку його формування і використання в економіці України та її регіонах тощо. Однак ринкові зміни в економіці суттєво вплинули на вітчизняний людський капітал, що вимагає подальшого його вивчення.

З огляду на це метою статті є дослідження особливостей розвитку людського капіталу підприємців в умовах становлення інноваційної моделі розвитку суспільства.

Вагомою особливістю людського капіталу є те, що він реалізується через інтелектуальну діяльність, окремим різновидом якої є підприємництво. Організовуючи власну справу, приймаючи виважені, раціональні управлінські рішення, підприємці найбільш ефективно використовують свій інноваційний людський капітал.

Головними характеристиками суб'єктів, які формують людський капітал підприємців, є освіта, професійні знання, навички, досвід, компетентність, умотивованість, професійна мобільність, здатність постійно навчатися для оновлення знань, а також інші ділові й особисті риси. Особливо слід виокремити інноваційність підприємців, яка виявляється передусім у науково-технічній діяльності й забезпечує зростання продуктивності праці, підвищення конкурентоспроможності національної економіки та її структурну перебудову.

На думку відомого економіста Й. Шумпетера, підприємництво є рушійною силою економічного процесу, головна функція якого – „реформування чи революціонізація структури виробництва через використання... технологічної можливості для продукування нового товару чи старого товару новим способом, через відкриття нового джерела постачання матеріалів чи нового ринку для збуту продукції, через реорганізацію певної галузі”[2]. Водночас підприємницька діяльність стимулює активізацію творчих потенцій людини завдяки постійному оновленню знань, що позитивно впливає на формування якісно нового людського капіталу – інноваційного. Головною особливістю інноваційного людського капіталу є його здатність активно використовувати інноваційні ідеї, продукувати інновації через генерування інформації та нагромадження знань. Зауважимо, що нагромадження людського капіталу відбувається внаслідок реалізації людського потенціалу у виробництві товарів і наданні послуг, натомість формування інноваційного людського капіталу – завдяки його реалізації у процесі розвитку людини або її самоствердження.

Поширення ринкових відносин в економіці України значною мірою вплинуло на стан і розвиток людського капіталу підприємців. Розглянемо насамперед негативні тенденції розвитку людського капіталу, використовуючи статистичні дані Державної служби статистики України [3]:

1) погіршення демографічної ситуації та нестабільна економічна ситуація в країні призвели до зменшення кількості носіїв людського капіталу – підприємців (упродовж 2010–2012 рр. кількість фізичних осіб-підприємців зменшилася приблизно в 1,6 раза);

2) погіршення добробуту населення та низький рівень медичного обслуговування негативно вплинули на стан здоров'я населення України (упродовж 2010–2012 рр. кількість хворих на злоякісні новоутворення зросла на 6,4 тис., на СНІД – на 4,2 тис.);

3) збільшення кількості людей похилого віку (порівняно з іншими віковими групами населення) зумовило процес “старіння населення” (в 2012 р. кількість населення віком 65 років і старше перевищила кількість населення віком до 14 років на 396,9 тис. осіб);

4) зниження мотивації до творчої праці внаслідок поширення невідповідності між рівнем розвитку людського капіталу та його ціною на ринку праці (хоча середня заробітна плата в Україні зростає, однак простежується різка її диференціація за видами економічної діяльності);

5) неузгодженість підготовки навчальними закладами фахівців окремих спеціальностей і потребою в них вітчизняної економіки зумовила зростання упродовж 2011–2012 рр. навантаження на одне вільне робоче місце (технічних службовців – на 6 осіб; законодавців, вищих державних службовців, керівників, менеджерів, працівників сфери торгівлі та послуг – на 3 особи) тощо.

Усе це спричинило зменшення кількості носіїв людського капіталу, окремих його якісних показників, а також ефективності його використання. Водночас ринкові зміни в економіці України позитивно вплинули на процеси формування інноваційного людського капіталу, який притаманний підприємцям, завдяки:

1) зростанню освітнього рівня українського населення (за підрахунками інституту статистики ЮНЕСКО у 2012 р. рівень освіченості дорослого населення України віком від 15 років становив 99,73%, а молоді від 15 років до 24 роки – 99,77%, коли відповідні показники у світі дорівнювали 84,27% і 89,42% [4]);

2) підвищенню якості послуг освітніх закладів унаслідок оновлення матеріально-технічної бази, залучення до навчального процесу висококваліфікованих науково-педагогічних кадрів, використання нових форм навчання (дистанційного, активного та ін.), забезпечення державної підтримки у підготовці фахівців тих спеціальностей, що користуються попитом на ринку праці;

3) використанню різних джерел інвестування людського капіталу: фінансових ресурсів індивідів, підприємств, держави, неурядових організацій;

4) розширенню можливостей для отримання індивідами вигод від використання людського капіталу в підприємницькій діяльності (упродовж 2011–2013 рр. кількість малих підприємств в Україні зросла на 19,5 тис., а обсяг реалізованої ними продукції збільшився на суму 62,5 млрд грн [5]);

5) формуванню у людей раціонального типу економічної поведінки, яка ґрунтується на пріоритетності права і рівності перед законом, а також відповідає основним моральним критеріям;

6) поширенню нових стимулів до творчої праці (соціального пакету, участі працівників в управлінні підприємством) і застосуванню нових методів управління, які розвивають підприємливість працівників та ін.

Отже, на підставі вищезазначеного можемо стверджувати, що вплив ринкових змін на розвиток людського капіталу не можна оцінити однозначно. З одного боку, вони призвели до зменшення сукупного людського капіталу, з другого, стимулювали формування якісно нового людського капіталу (інноваційного).

Розглянемо ефективність використання інноваційного людського капіталу в економіці України в регіональному розрізі. Для цього розрахуємо інтегральний індекс використання інноваційного людського капіталу (I) в господарській діяльності з використанням методики, запропонованої вітчизняними економістами [6]. Визначальними для його обчислення є показники, що стимулюють розвиток інноваційного людського капіталу, а саме:

- кількість фахівців, які виконують наукові та науково-технічні роботи на 1000 зайнятих;
- обсяг реалізованої інноваційної продукції у відсотках до загального обсягу реалізованої промислової продукції;
- кількість патентів на винаходи та корисні моделі на 10 тис. зайнятого населення;
- кількість використаних раціоналізаторських пропозицій на 10 тис. зайнятого населення (табл. 1).

Інтегральний індекс розвитку інноваційного людського капіталу обчислюємо за формулою

$$I = \frac{I_{\Phi} + I_{РІп} + I_{Вп} + I_{ВРп}}{4}, \quad (1)$$

де I_{Φ} – частковий індекс кількості фахівців, які виконують наукові та науково-технічні роботи;

$I_{РІп}$ – частковий індекс реалізованої інноваційної продукції;

$I_{Вп}$ – частковий індекс виданих патентів на винаходи та корисні моделі;

$I_{ВРп}$ – частковий індекс використаних раціоналізаторських пропозицій.

Таблиця 1

Динаміка основних показників для визначення часткових індексів використання інноваційного людського капіталу в економіці України

Регіон	Кількість фахівців, які виконують наукові та науково-технічні роботи на 1000 зайнятих			Обсяг реалізованої інноваційної продукції, % до загального обсягу реалізованої промислової продукції			Кількість патентів на винаходи та корисні моделі на 10 тис. зайнятого населення			Кількість використаних раціоналізатор. пропозицій на 10 тис. зайнятого населення		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012	2010	2011	2012	2010	2011	2012
Україна	4,42	4,18	4,03	3,8	3,8	3,3	3,60	3,87	3,68	5,76	5,71	5,79
АР Крим	1,60	1,37	1,20	1,1	1,7	2,3	0,95	0,80	1,03	0,33	3,45	2,07
Вінницька	0,99	0,92	0,71	2,0	2,2	1,6	4,91	5,71	5,26	0,97	1,00	1,11
Волинська	0,68	0,62	0,56	4,2	5,6	1,7	1,52	1,43	1,24	0,32	0,25	0,16
Дніпропетровська	4,86	4,62	4,71	0,6	0,5	0,8	3,48	3,68	3,68	21,86	20,79	23,01
Донецька	2,83	2,95	2,82	1,9	2,1	2,2	2,93	2,87	3,08	18,94	18,96	19,66
Житомирська	0,54	0,44	0,45	1,5	3,8	5,1	0,39	0,51	0,45	0,05	0,14	1,64
Закарпатська	1,05	0,99	0,93	14,4	11,9	13,4	1,82	2,03	1,51	0,08	1,19	0,13
Запорізька	2,90	2,39	2,49	3,1	3,2	2,2	2,98	2,97	3,08	5,76	6,07	5,48
Івано-Франківська	1,44	1,41	1,26	2,3	5,2	7,5	1,23	1,15	0,93	1,77	2,00	1,46
Київська	3,00	2,48	2,44	2,1	2,3	1,7	1,39	1,01	0,91	0,79	1,15	2,42
Кіровоградська	0,95	0,87	0,93	5,2	5,3	2,8	2,04	3,12	1,48	0,02	0,02	0,02
Луганська	1,16	1,09	1,03	9,5	2,7	3,4	2,60	3,99	3,31	4,49	4,16	5,07
Львівська	3,72	3,34	3,30	1,6	1,5	2,1	2,74	2,83	2,74	3,17	3,01	2,53
Миколаївська	2,31	1,97	1,69	8,5	3,3	0,9	2,18	2,03	1,33	0,95	0,48	1,20
Одеська	2,71	2,54	2,32	0,8	2,2	3,6	2,94	3,17	2,77	7,14	6,06	5,57
Полтавська	1,60	1,40	1,30	10,4	24,3	14,4	1,85	1,96	1,98	5,24	3,13	3,46
Рівненська	0,44	0,38	0,41	0,7	0,9	0,6	1,93	2,43	1,64	0,17	0,22	0,22
Сумська	3,30	3,27	2,88	8,8	12,4	10,6	1,91	2,18	2,23	1,45	0,83	0,89
Тернопільська	0,55	0,47	0,44	5,6	7,6	7,4	2,92	2,91	2,73	0,26	0,28	0,20
Харківська	11,53	11,11	10,52	3,1	2,4	4,8	7,89	8,90	7,79	4,68	3,79	3,31
Херсонська	1,66	1,39	1,40	6,2	4,9	5,6	1,72	2,21	1,26	0,25	0,27	0,02
Хмельницька	0,16	0,15	0,20	0,3	2,1	2,3	0,48	0,52	0,46	0,10	0,09	0,00
Черкаська	1,59	1,31	1,11	7,7	3,8	1,2	0,42	0,55	0,53	0,87	1,71	3,04
Чернівецька	2,41	1,74	1,28	5,0	4,9	3,5	2,38	2,31	3,46	0,50	0,16	0,10
Чернігівська	1,17	0,98	0,92	9,4	1,7	1,4	0,15	0,44	0,29	0,44	0,32	0,25
м. Київ	25,77	24,71	24,28	7,7	4,9	4,4	16,12	16,16	16,49	7,75	8,22	6,64
м. Севастополь	6,71	6,39	6,18	0,4	9,3	0,6	2,54	3,01	2,41	0,72	0,67	0,17

Джерело: Розраховано автором на підставі статистичної інформації Державної служби статистики України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua.

Зауважимо, що кожен частковий індекс має рівну вагу в інтегральному індексі. Частковий індекс кількості фахівців, які виконують наукові та науково-технічні роботи, обчислюємо за такою формулою:

$$I_{\Phi} = \frac{K_{\Phi_1}}{K_{\Phi}}, \quad (2)$$

де K_{Φ_1} – кількість фахівців, які виконують наукові та науково-технічні роботи на 1000 зайнятих для певного регіону;

K_{Φ} – кількість фахівців, які виконують наукові та науково-технічні роботи на 1000 зайнятих по Україні.

Аналогічний підхід використовуємо для обчислення інших часткових індексів.

Таблиця 2

Динаміка інтегрального індексу використання інноваційного людського капіталу в економіці України за 2010–2012 рр.

Регіон	Інтегральний індекс використання інноваційного людського капіталу в економіці України			Ранг інтегрального індексу		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012
Україна	1,00	1,00	1,00	-	-	-
АР Крим	0,24	0,40	0,41	22	21	18
Вінницька	0,57	0,61	0,57	17	12	15
Волинська	0,43	0,51	0,25	20	17	22
Дніпропетровська	1,50	1,46	1,60	2	3	2
Донецька	1,31	1,33	1,40	3	4	4
Житомирська	0,16	0,32	0,52	24	22	16
Закарпатська	1,14	1,02	1,18	4	6	5
Запорізька	0,82	0,81	0,77	9	7	10
Івано-Франківська	0,39	0,59	0,77	21	14	9
Київська	0,44	0,42	0,45	19	20	17
Кіровоградська	0,54	0,60	0,37	18	13	19
Луганська	1,07	0,68	0,76	6	10	11
Львівська	0,64	0,61	0,66	14	11	12
Миколаївська	0,88	0,49	0,32	8	18	21
Одеська	0,72	0,77	0,85	10	8	7
Полтавська	1,13	1,95	1,46	5	1	3
Рівненська	0,21	0,25	0,19	23	23	25
Сумська	0,96	1,19	1,17	7	5	6
Тернопільська	0,61	0,73	0,78	16	9	8
Харківська	1,61	1,56	1,69	1	2	1
Херсонська	0,63	0,56	0,60	15	16	13
Хмельницька	0,07	0,18	0,22	25	25	23
Черкаська	0,66	0,44	0,33	12	19	20
Чернівецька	0,65	0,58	0,58	13	15	14
Чернігівська	0,71	0,21	0,19	11	24	24
м. Київ	3,42	3,20	3,25	-	-	-
м. Севастополь	0,61	1,22	0,60	-	-	-

Джерело: Розраховано автором на підставі статистичної інформації Державної служби статистики України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua.

На підставі проведених розрахунків інтегрального індексу використання інноваційного людського капіталу в економіці України ранжуємо регіони за цим показником (див. табл. 2).

Розраховані інтегральні індекси для окремих регіонів свідчать, що упродовж 2010–2012 рр. ефективніше використовувався інноваційний людський капітал у м. Києві, хоча у 2012 р. його значення порівняно з 2010 р. зменшилося. Найвищі місця у рейтингу інтегрального індексу упродовж цього періоду посідали Харківська, Дніпропетровська, Полтавська та Донецька області. Найнижчий рейтинг – у Хмельницькій, Рівненській та Чернігівській областях.

Зауважимо, що за 2010–2012 рр. значення інтегрального індексу зросло для АР Крим, Житомирської, Івано-Франківської, Одеської, Тернопільської, Хмельницької областей. Натомість простежуємо зниження ефективності використання інноваційного людського капіталу упродовж аналізованого періоду в Донецькій, Луганській, Миколаївській, Рівненській, Черкаській та Чернігівській областях.

Низький рівень використання сформованого інноваційного людського капіталу окремих регіонів призводить до зниження їхньої конкурентоспроможності й відставання у соціально-економічному розвитку.

Отже, сучасні ринкові зміни в економіці України суттєво вплинули на формування та нагромадження людського капіталу підприємців. Останніми роками простежується зменшення сукупного людського капіталу: зменшення кількості власників інноваційного людського капіталу; погіршення здоров'я населення України; "старіння населення"; зниження мотивації до креативної праці; невідповідність між підготовкою фахівців окремих спеціальностей та попитом на них на ринку праці тощо. Водночас розрахований інтегральний індекс використання інноваційного людського капіталу свідчить про значний регіональний розрив у розвитку людського капіталу підприємців. І хоча сьогодні простежуються й позитивні тенденції розвитку вітчизняного людського капіталу, в змінних економічних умовах процеси перетворення людського потенціалу в людський капітал, зокрема й інноваційний капітал підприємців, потребує ефективної державної підтримки. Серед основних напрямів державного стимулювання розвитку людського капіталу можна назвати:

1) в умовах обмеженості державного фінансування освітньої сфери необхідна диверсифікація джерел її фінансування;

2) розроблення ефективної інноваційної політики, яка передбачатиме активізацію науково-технічної діяльності й створення науково-виробничих територіальних комплексів, а також забезпечить усунення диспропорцій у регіональному розвитку людського капіталу;

3) реформування системи охорони здоров'я через запровадження медичного страхування та спеціальних медичних програм, підготовку спеціалістів оздоровчої медицини та ін.;

4) активна державна політика на ринку праці, яка забезпечить розвиток малого і середнього бізнесу, а відтак підприємництва;

5) протидія такому явищу в економіці України, як "відплив інтелекту" (використання оптимального механізму переказу коштів мігрантами та залучення їх для розвитку малого і середнього бізнесу, розширення можливостей для організації міжнародних проектів за участю вітчизняних науковців та ін.);

6) удосконалення функціонування інституційної бази розвитку людського капіталу, зокрема завдяки гармонізації вітчизняного законодавства з міжнародними нормами; забезпеченню чесної конкуренції між освітніми, медичними та іншими закладами; розвитку неформальних інститутів тощо.

Окреслені шляхи державної підтримки людського капіталу дадуть змогу зберегти від деградації нагромаджений за попередні роки людський капітал і забезпечать формування інноваційного людського капіталу підприємців як основи економічного поступу країни.

-
1. The Human Capital Report / World Economic Forum. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www3.weforum.org/docs/WEF_HumanCapitalReport_2013.pdf.

2. Шумпетер, Йозеф А. Капіталізм, соціалізм і демократія / Йозеф А. Шумпетер; [пер. з англ. Ружицького В., Тарашука П.] – К.: Основи, 1995. – С. 171.
3. Офіційний сайт Державної служби статистики України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua.
4. Офіційний сайт Інституту статистики ЮНЕСКО. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.uis.unesco.org.
5. Україна 2013. Статистичний збірник / Державна служба статистики України, 2014. – С. 14.
6. Людський капітал регіонів України в контексті інноваційного розвитку: монографія / В. П. Антонюк, О. І. Амоша, Л. Г. Мельцер та ін.; НАН України, Ін-т економіки пром-сті. – Донецьк, 2011. – С. 123–156.

PECULIARITIES OF BUSINESS HUMAN CAPITAL DEVELOPMENT IN UKRAINE IN VARIABLE ECONOMIC CONDITIONS

G. Proshak

Ivan Franko National University of Lviv, Prospect Svobody 18, UA-79008, Ukraine

The impact of changing economic conditions on the formation and accumulation of business human capital is traced. The essence, characteristics and factors of innovative business human capital in the economy of Ukraine is revealed. The rating of using innovative human capital in the regions of Ukraine based on the calculated integral index is compiled. The main directions of state stimulation of domestic human capital development that will ensure economic growth of the country are suggested.

Keywords: human capital, innovative human capital, index integral of innovative human capital use, entrepreneurship, investments.

ОСОБЕННОСТИ РАЗВИТИЯ ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО КАПИТАЛА ПРЕДПРИНИМАТЕЛЕЙ УКРАИНЫ В ПЕРЕМЕННЫХ ЭКОНОМИЧЕСКИХ УСЛОВИЯХ

Г. Прошак

*Львовский национальный университет имени Ивана Франко
79008 г. Львов, проспект Свободы, 18*

Прослежено влияние переменных экономических условий на формирование и накопление человеческого капитала предпринимателей. Рассмотрены сущность, особенности и факторы развития инновационного человеческого капитала в экономике Украины. На основании рассчитанного интегрального индекса составлен рейтинг использования инновационного человеческого капитала в регионах Украины. Предложено главные направления государственного стимулирования развития отечественного человеческого капитала, которые обеспечат экономическое развитие страны.

Ключевые слова: человеческий капитал, инновационный человеческий капитал, интегральный индекс использования инновационного человеческого капитала, предпринимательство, инвестиции.